

Трајче Трајков

Државниот грб во ознаките на безбедносните сили

Сигнуманистика (лат. *signum*-знак и *manus*-рака) е колекционерска гранка и помошна дисциплина за проучување на воените и полициските ознаки. Претставува релативно нова колекционерска гранка, која се оддели од униформологијата во почетокот на 90-тите години на минатиот век. Терминот сигнуманистика е воведен од рускиот колекционер Геннадј Лавович Плоткин, сопственик на една од најголемите колекции во светот и автор на списанието „Сержант“.

Воените и полициските ознаки денес главно може да се поделат во пет групи:

1. Чиновни (најстари воени ознаки, најпрво се појавиле како шеvronи, т.е. ознаки во форма на латинската буква V, а се носеле на ракавите);

2. Кокарди (метални ознаки за капа/шапка/баретка);

3. Метални градни ознаки (беџови);

4. Реверни ознаки за припадност; и

5. Амблеми.

Амблемот е знак кој фигуративно (понекогаш и со натпис) означува симбол на идеја, државност, национална припадност, движења, организации, партии и друго. Во вооружените сили амблемот е ознака за припадност на вид, род, струка или чин.¹ Денес амблемите се присутни во вооружените сили на сите светски држави. Се изработуваат со везење, гумирање или печатење на платно и најчесто имаат форма на штит, што е директно влијание од витешките штитови. Во различни армии постојат различни амблеми, а најчесто се употребуваат како симбол за видовите војска (копнена војска, воена морнарица или воено воздухопловство), поголемите воени единици (дивизии, корпуси, бригади, баталјони...), за родовите и службите (пешадиски, артилериски, тенковски...). Симболите прикажани на амблемите се најразлични, почнувајќи од воени симболи и техника, па сè до фигури на реални или митолошки животни. Од животните најчесто се

Началникот на генералштабот на Армијата на Република Македонија, генерал мајор Горанчо Котевски/
The Chief of the General Staff, of the Army of the Republic of Macedonia,
Major General Gorancho Koteski

Trajce Trajkov State Arms in the ambles of the defence forces

Signumanistics (Latin *signum*-sign and *manus*-hand) is collectors branch and auxiliary discipline for the study of military and police insignia. It is a relatively new branch of collecting, which broke away from uniformology in the early 90-ies of the last century. The term signumanistics was introduced by a Russian collector Gennady Lavovich Plotkin, owner of one of the largest collections in the world and author of the journal "Sergant".

Military and police insignia today can generally be divided into four groups:

1. Ranks (oldest military insignia first appeared as chevrons, worn on the sleeves);

2. Cockade (metal plates for cap / hat / берет);

3. Metal breast insignia (badges);

4. Collar insignia,

5. Emblems.

The emblem is a sign that figuratively (sometimes even with text) denotes the symbol of an idea, of statehood, national origin, movements, organizations, parties and more. In the armed forces emblem stands for background type, gender, profession or rank.¹ Today emblems are present in the armed forces of all the world's countries. Made with embroidery, gum press or printing on fabric they usually take the form of a shield, which is directly influenced by the Knights shields. In the various armies there are different emblems, and they are commonly used as symbols of military types (land army, navy or air force), major military units (divisions, corps, brigades, battalions ...), gender, and service (infantry, artillery, tank ...). Symbols displayed on the emblems are diverse, ranging from military symbols and equipment, to the figures existing or mythological animals. From animals, most often predators or birds of prey are shown which are symbols of the bravery of members of the unit and should bring fear in the opponent. So today, for example, in the Army of the Republic of Macedonia there are: 1. mechanized Infantry Brigade "Scorpions"; 2. mechanized Infantry Brigade "Leopards"; Special Task Battalion "Wolves", and formerly existing reconnaissance battalion "Lynx",

прикажуваат предаторите или птици-грабливки, кои се симбол за храброста на припадниците на единицата и кои треба да внесат страв кај противникот. Така денес, на пример, во АРМ постојат: 1. Механизирана пешадиска бригада „Скорпии“; 2. Механизирана пешадиска бригада „Леопарди“; Баталјон за специјални намени „Волци“, а порано постоеше и Баталјон за извидување „Рис“ и 501. падобрански специјален одред „Соколи“. Ознаките на овие единици содржат приказ на соодветното животно. Воената техника денес е речиси општоприфатена симболика на амблемите, па така пешадиските единици најчесто имаат прикажана пушка, артилериските – цевка од топ или ракета, оклопно-механизираните – тенк или транспортер, падобранските – отворен падобран, воздухопловните – крилја од птица и слично. Се среќаваат и броеви, религиски симболи и разни прикази (шлем, меч, стрела, небески тела, градби...).

Амблемите како симбол на припадноста кон одредена армија и како специфика на воената единица или видот војска, најчесто ги содржат и државните симболи – грбот и знамето. Воените ознаки, кои најчесто се дел и од военото знаме, се составен елемент и белег на воените единици и, меѓу другото, го олицетворуваат државниот суверенитет, татковината и нејзините вооружени сили и се симбол на воената чест и слава.

Во Република Македонија ознаките на единиците на АРМ и МВР се пропишуваат со подзаконски акт – уредба. За АРМ уредбата ја донесува претседателот на Република Македонија, а за МВР ја донесува Владата.

По формирањето на АРМ во март 1992 година, се пристапи кон утврдување на униформата и ознаките на униформата на нејзините припадници. На 8 октомври 1992 година, претседателот на Република Македонија ја донесе првата Уредба за ознаките на припадниците на АРМ³, со која како единствен знак за припадност на АРМ беше

501 parachute special squad “Falcons”. Emblems of these units contain display of the appropriate animal. Military equipment is now almost generally accepted symbolic emblem, so infantry units typically have displayed a rifle, artillery – cannon barrel or rocket, armored-mechanized tank or transporter, parachute - open parachute, air force – bird wings, etc. There are also numbers, religious symbols and various displays (helmet, sword, bow, celestial bodies, buildings ...).

Emblems as a symbol of affiliation to a particular army and as a mark of the unit or military type usually contain the state symbols-Coat of Arms and flag. Military insignia which are most often also part of the military flag are an integral element and feature of military units and, among others, personify the state sovereignty, the country and its armed forces and are symbol of military honor and glory.

Insignia in the Republic of Macedonia for the units ARM and MI are regulated in a bylaw - Decree. Army Decree is adopted by the President of Republic, and for MI is adopted by the Government.

After the establishment of the Army in March 1992, establishing of the uniform and uniform insignia of its members started. On 8 October 1992, the President of the Republic of Macedonia adopted the first Decree regarding insignia the ARM³, in which the Army has the state coat of arms as a mark of affiliation to it. According to item 2 of the Regulation members of the Army carry the mark of affiliation to ARM, the coat of arms of the Republic of Macedonia, on the upper parts of the sleeve of the uniform. The sign is made with embroidery, plasti-

Чинови на Армијата на Република Македонија

Обележје	Чин	Група
	Генерал	Генерали
	Генерал потполковник	Генерали
	Генерал мајор	Генерали
	Бригаден генерал	Генерали
	Полковник	Официри
	Потполковник	Официри
	Мајор	Официри
	Капетан	Официри
	Поручник	Официри
	Потпоручник	Официри
	Главен наредник	Помлади официри
	Наредник	Помлади официри
	Постар водник 1 класа	Помлади официри
	Постар водник	Помлади официри
	Водник	Помлади официри
	Помлад водник	Војници
	Десетар	Војници
	Разводник	Војници

Ranks of the Army of the Republic of Macedonia

утврден токму грбот на Република Македонија. Според точка 2 од Уредбата, „припадниците на Армијата, единствениот знак за припадност на АРМ, грбот на Република Македонија, го носат на десниот ракав на горните делови од униформата. Знакот се изработува со везење, пластифицирање или печатење врз ткаенина со темнокафеава боја. Знакот има кружен облик со дијаметар од 66 мм. На знакот, околу грбот е испишан текст АРМИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА...“² За капата и баретката беше утврдена посебна метална ознака во форма на стилизиран сончогледов цвет со натпис АРМ, која подоцна стана и сè уште е препознатлив симбол на АРМ и единствен знак за припадност на АРМ.

Ваквиот амблем со грбот на Република Македонија подоцна претрпе мала модификација, кружната форма беше заменета со елипсовидна, а се утврдија вкупно четири вакви амблеми со грбот на Република Македонија – два за службена униформа (бел - подофицерски и жолт - офицерски, на темнокафеава основа) и два за свечена униформа (со исти бои, на темносина основа). Со развојот на АРМ се формираа многубројни единици и се воведоа многубројни ознаки, но нова Уредба за ознаките беше донесена по цели 15 години, на 3 јануари 2008 година. Четирите амблеми со грбот на Република Македонија се употребуваат до денес, иако не се регулирани во новата Уредба.

Првата Уредба за униформата и ознаките на униформата на полицијата во МВР, Владата ја донесе на 8 февруари 2000 година, иако тие беа во употреба и претходните години. Грбот на Република Македонија не беше застапен на ниту еден амблем. Со донесување на новата Уредба за униформата и ознаките на униформата на полицијата, на 27 август 2007 година, се воведоа нови амблеми, а на основниот амблем на полицијата беше вметнат државниот грб на РМ. Според член 41 од Уредбата, „амблемот на полицијата има облик на штит, со димензии 11,5 x 9,5 cm. Изработен е во темносина боја, на кој со бели букви е исткаено РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, под тоа ПОЛИЦИЈА, подвлечено со златножолта линија по должина на целиот натпис, под која линија со бели букви е исткаено POLICE, а под натписот POLICE е исткаен грбот на Република Македонија во соодветните бои...“³ Оваа е единствена полициска ознака на која е прикажан грбот на Република Македонија.

Во иднина останува да се утврди правилен воен хералдички грб, кој ќе биде единствен знак за припадност на АРМ. Евентуалното решавање на проблемот со државниот грб, ќе биде поттик за промена и на полициските и на воените ознаки кои го содржат, како и за дизајнирање и воведување нови амблеми.

cization or printing on fabric with dark brown color. The sign has a circular shape with a diameter of 66 mm. around the coat of arms is written text Army of the Republic of Macedonia...“² For hat and beret hat was established special metal tag in the form of a stylized sunflower with an inscription in it ‘ARM’, which later became and still is a recognizable symbol ARM and single mark of affiliation to the ARM.

This emblem with the coat of arms of the Republic later had a slight modification, the circular form was replaced by elliptical and four such emblems were designed-two for the service uniform (white for NCOs and yellow for officers on a dark-brown background) and two for the ceremonial uniform (with the same colors on a dark-blue background). With the development of the Army numerous new units were formed and numerous insignia was introduced, but the new Decree on insignia was introduced after 15 years on 3 January 2008. The four emblems with the coat of arms of the Republic are still used to today, although they are not regulated with the new Regulation.

The first Decree on uniform and police uniform insignia in the Ministry of Interior was adopted by the Government on 8 February 2000, although they were in use in the previous years. The coat of arms of the Republic was not part of any emblem. With the adoption of the new Decree on uniform and police uniform insignia from August 27 2007 introduced new emblems and the coat of arms of the Republic was inserted on the mark of affiliation to the police. According article 41 of the Decree “the Police affiliation mark has the shape of a shield, with dimensions of 11,5 x 9,5 cm. It is made in dark blue color cloth on which with white lettering is woven Republic of Macedonia and under it POLICE, all of this is underlined with golden yellow line along the entire inscription, below the line with white letters is written POLICE and under the inscription POLICE the coat of arms is woven in the appropriate colors...”³ This is the only police insignia that contains the state coat of arms.

In future a proper military heraldic coat of arms that would be the only mark of affiliation to ARM is to be established. A possible solution to the problem of state coat of arms will be the impetus for changing police and military insignia containing the old coat of arms and designing and implementing new ones.

1 Vojni leksikon,[Military Lexicon], Vojno-izdavački zavod, Beograd 1981, 24.

2 Службен весник на Република Македонија [Official Gazette of the Republic of Macedonia] бр.[No.] 71/92, 1358.

3 Службен весник на Република Македонија [Official Gazette of the Republic of Macedonia] бр. [No.] 106/2007, 74.

Припадници на МВР. На левиот раков се гледа амблемот на полицијата со државниот грб/ Officers of the Ministry of Interior. On the left sleeve, the police emblem with the State Arms is seen.

Офицери на АРМ. На десниот раков се гледа офицерскиот амблем за припадност со државниот грб/ Officers of the Army. On the right sleeve, the officer's emblem with the State Arms is seen.

Амблем на АРМ за офицери
Emblem of ARM for Officers

Амблем на АРМ за подофицери
Emblem of ARM for NCOs

Амблем на Полицијата
Emblem of the Police

Амблемот на АРМ претставува класична кокарда. Иако кај нас зборот кокарда има сосема друго значење, во својата основа, таа претставува розета направена од платнени ленти во соодветните национални бои и е прикачена на капата. Така, за време на француската револуција, револуционерите носеле кокарда, розета, направена од сина бела и црвена боја, каде црвената се наоѓа во средината на розетата.

Амблемот на АРМ е стилизирана кокарда (розета) во националните бои жолта и црвена. Жолтата лента на розетата е со 12 превиткувања, а на црвената со бели букви е испишано АРМ.

Во Уредбата за единствен знак на припадност на АРМ (Службен Весник, 1/2008), знакот е дефиниран како стилизиран цвет на сончоглед со 12 листови.

Амблемот на АРМ за капа, десно, за генерали/ Emblem of ARM for hat, right, for Generals

Army emblem of the ARM (Army of the Republic of Macedonia) represents a classic cocarde. Although the word cocarde (kokarda - кокарда) in Macedonia has a completely different meaning, basically, it represents a rosette made of ribbons in the national color and is attached to the cap. Thus, during the French Revolution, the revolutionaries wore cocarde made of blue white and red ribbon, where red is in the middle of the rosette.

Army emblem is stylised cocarde in the national colors red and yellow. Yellow ribbon of the rosette is 12-fold, and red central part, with white letters is written ARM.

Regulation of the Only Sign of Affiliation with ARM (Official Gazette, 1/2008), the sign is defined as a stylized sunflower with 12 sheets.